

Наталія Коса

*Право на щастя,
або роздуми
сучасної
жінки*

Департамент інформаційної діяльності
та комунікацій з громадськістю
Чернігівської обласної державної адміністрації

Наталія Коса

**ПРАВО НА ЩАСТЯ,
АБО РОЗДУМИ
СУЧАСНОЇ
ЖІНКИ**

Поезія і проза

Житомир
Видавець О. О. Євенок
2019

УДК 821.161.2

К 71

Книга видана коштом обласного бюджету Чернігівської області в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки за результатами конкурсу рукописів місцевих авторів 2019 року.

Не для продажу.

Коса Н.С.

К 71   Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки [Текст] : поезія і проза / Н. С. Коса. – Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2019. – 32 с.

ISBN 978-966-995-021-5

Авторка як жінка, яка народилася в селі і освоїла місто, ділиться думками, що дали їй самій сили жити та виживати.

Для широкого кола читачів.

УДК 821.161.2

ISBN 978-966-995-021-5

© Коса Н.С., 2019

* * *

Чому нам наше не болить?
Сумуємо за Нотер-Дамом
Немов одвічні парижани...
А чи у нас бо не горить?
А чи своє не занедбали?
Чи парижани сумували?..
Бібліотеки збережіть,
Пане міністре! А чи знали,
Що у селі, де я жила
Колись костьол побудували ...
А людська пам'ять
зберегла лиш одголосся,
чом не можливо,
часів старого Горностая...
Як виглядав той костьол, і
Знать не знає
Простий той люд
І знать не знає, хто був такий
той Горностаї, що рід той ще аж
До часів, коли Небаба
гнав поляків
(Бувало і вони його...)
Були часи ... Там хто кого...
Так от, той рід славетний,
давній, і шляхетний...
Мав землі більш ніж
Сігізмунди роздали
шляхтичам колись...
Перевелись...
Немає більше
Горностаїв...

А є село...І є в нім люди...
люди не забудуть,
Що там колись костюл стояв,
що Горностай ще будував...
Та на подвір'ї
Лише повір'я.
А може, й вигадка,
Моя здогадка...
От ми все плачемо
За Нотер-дамом...
А в нас чимало
І своєї драми.

* * *

Якщо у тебе цироз
Це ще не гарантія,
що ти не помреш
від інсульту,
Чи не потонеш...
Не схопить
Маніяк ...
Життя,
Воно без
Гарантій...
Тим і прекрасно
Тому треба жить,
особливо коли
Все чудово.
Кожен день,
Кожну мить,
Як останню.
Радіть,

Бути активним
У своєму чеканні
Кращого...
Вивчити мову,
Грати навчитись
На фортепіано...
І не забувать –
Кожна мить
Може стати
Останньою...
А може,
попереду
Незбагненна,
чудова
вічність...
Тому будьте
Із життям
Взаємо ввічливі...
Шануйте,
цінуйте
Кожну
Його мить.

* * *

По добі – доба,
По добі – доба,
Сонце світить всім:
Вільним і рабам.
По добі – доба,
По добі – доба,
Обираєм ми,
Хто що вподобав,

По добі – доба,
По добі – доба,
Хто в ліжку боки мне,
А хто гне горба.
По добі – доба
По добі – доба
В кого – радість, спів,
В кого – сум, журба.
По добі – доба,
По добі – доба,
Кому перли дрібні,
Хто – суп рідкий сьорба...
По добі – доба,
По добі – доба...

* * *

Як можна Десну не любить?
Спокійну, вільну,
вкриту снігом.
Як можна не любить
Чернігів?

* * *

Бачим тисячі літ нічку місячну...
Але тільки одну її сторону.
Світить місяць усім...
Трохи чи сповна,
але видна лише одна
його сторона.

* * *

Я відчуваю агресію
Вже в самій «мові агресора».
Бачу за мовними знаками
Всю оту нашу інаковість.
Мова вплива на свідомість?
Може, щось зовсім інше,
Але в них – «большинство
подавляющее»...
А у нас –
ПЕРЕВАЖНА
БІЛЬШІСТЬ...
Хліб свій ми
здобуваємо
працею... І його
випікаємо
з борошна...
Ті – з муки...
І вони це
Вважають ...
І трудом...
Збідолашені.
В нас – мале-
Малюк,
Дитинчаточко,
Дитя, (ДИВО),
Що, пестим,
ховаєм,
виховуєм
В них –
Ре(а)бьонік,
Малий раб

Для господаря...
І вони його
Вос ПИТАЮТ
Що по-нашому –
...Вигодовують.

* * *

Не переймайся,
Не думай
Про те, що
зморшки...
Мрій, кохай.
Час спливає
Життя іде!..
А сиве волосся
де-не-де
Пофарбуємо!
У колір щастя...
Ти – кохана...
Ти точно кимось
У цьому світі
Кохана, жінко,
Чиясь перлинка,
Твоя родзинка
у твоєму
Всесвіті
Кимось
знайдена,
І до волосся,
І до очей
Твоїх рідних
Неймовірно

Пасує
Колір
Волошки.

* * *

Сніг, насправді, не має кольору.
Тільки, білим його бачать люди.
Світ– такий, яким його створимо!
Який схочем– такий і буде...

* * *

Придивившись в інтернеті
Зачіску прегарну,
Записалась я в елітну
Суперперукарню
Час настав, і я пішла
Зважившись на те,
Ой, таки для жінки, мабуть,
Дійство це святе.
Вся в очікуванні змін
Від іміджу нового,
Відпанахала всі кудрі
І що вийшло з того?
Відчиняють двері вдома
Чоловік і Настя,
Придивляються з порога
На оте все щастя...
Я ж очікую вердикту
Скажуть що на те?
А вони із посмішкою
А скоро відросте?

* * *

З синім оком, не чесана
Йшла до лікаря Оксана,
Порадитись із лікарем,
Як бути з чоловіком.
От тільки він на поріг,
так і валить мене з ніг,
І скандали, і возня,
І півночі, і півдня
Слово до слова чіпляєм,
Одне одного все лаєм:
Чи не смачні пироги,
Чи вже я не до снаги?
Ну немає вже життя
От... дійшло й до побиття.
Лікар у вуса посміхнувся
І до сонця потягнувся...
Добре, дам я вам рецепта:
Не пігулки, не діста.
Заваріть собі ромашку
і налейте повну чашку.
Тільки чоловік з роботи,
Полощіть негайно рота.
А за місяць знов сюди,
Що до чого й що куди
Вже тоді розберемося.
Тільки місяць той минає,
Жінка знову заглядає.
Вид щасливий
Вся аж сяє...Свіжа...
Іскорки в очах...
Із посмішкою на губах.
Лікаре, безмежно рада

Дуже дієва порада.
Вік живу й того не знала,
Щоб ромашка так впливала
На нервову всю систему.
Своїм розумом не йму...
В чому, може, таємниця?
Скільки пити знадобиться?
Каже лікар:
не в ромашці була справа
І не в чашці.
Треба Вам було навчитись
Стулить пельку
й не сваритись.
Відшуміло,
відбуяло,
відбуло...
всі плоди
свої
дозрілі
віддало...
придрімало.
Літо...
Осінь змиє
пил і спеку
під дощем...
Розмалює
в різні
кольори
усе...
І залишить
їжи
під кущем
досить...

**Осінь жінки – час шарфів
і парасолей –
осіннє соло.**

Вже від плодів
У неї вільні руки.
Осінні звуки,
Осінні кольори яскраві.
Жіноча осінь
У красі, у силі
Й славі.
Пора жіноча –
Золота пора...
Там можна взяти
Пензля і пера
У вільні руки...
У жінки осінь –
Розквіту пора.

Моя робота

Моя робота – збереження інформації;
Моя робота – пахне книгами
І вранішньою кавою з колегами
або її варіації;
Моя робота – пахне квітами,
Дарованими на презентаціях
І бенефісах...
Від чого душа квітне ...
Моя робота – звуки і запахи,
І слова, що залишаються в пам'яті,
І слова на папері...

Моя робота...
Ні, я не актриса і не письменниця...
Моя робота – збереження інформації
В усіх її варіаціях.

* * *

Мрія має бути бездумною
І шаленою
І не розумно....
Віра має бути дитячою:
Ледь наївною,
Ледь незрячою.
Щастя має бути...
як досвіток,
Новий день,
Що несе в собі
новий світ.

* * *

Закульбабилось літо.
Промінці проросли.
Від землі
відзеркалилось
сонце.
А з дерев
Білоцвітом
спускаються хмари.
Чари.

* * *

Все розумію
Рим, Париж і
Амстердам,
Та вам красу
Чернігова
Словами передам...
Красі, пишнотам
Знатних міст
хвалених
Чернігів
не поступиться
зелений.

* * *

Навіщо?
Хто я? Що я?
Для чого? Чи для кого?
Чи можу щось зробити,
що не було до цього?
А як зроблю? На щастя,
радість? на біду?
Де буду після цього?
В рай? Чи в пекло?
Мучитись в аду?
Зневага чи розвага?
Чи слава?
А може, забуття
і каяття?
Я знаю, щось
повинна я зробити,

Але не знаю ЩО?
Створити щось
чи, може, щось розбити,
але змінити.
А як дізнаюсь ЩО?
Чи визнаю ЯК?
Як заглянути
в глиб себе
та так далеко?
В туди,
коли ще не приніс лелека.
Впізнати дійсний шлях
з буття у небуття,
Та тільки,
щоб без помилок
і каяття.
Щоб не спіткнутися
і не зійти,
А весь його
із гідністю пройти,
А, може, то
по колу просто
шлях?
І, може, він
не має ані початку
свогого ні краю...
А, може, то не шлях,
просто стежка?
Навіть ледь помітна,
і вузька-вузька
Через густі ліси
душі моєї.
І я в них заблукала...

Але я хочу змін
і лісу не боюся,
І закуткам тим
темним не корюся.
З безвиході
два виходи знайду
І якби не пішла,
А до мети дійду.

***

Дайте мені повітря
Чистого, щоб без бруду,
І подаруйте крила,
Я в нім літати буду.
Дайте земної солі,
Живої води і коріння,
Мудрість пізнання болю
Через Творця творіння
З тої землі святої.
Я проросту до Неба
Тую святу вологу
Я принесу до Тебе
Голубом сизокрилим.
Я повернусь до Тебе,
Дайте пізнати свободу
Тільки з Тобою
й для Тебе.

Сліпота

Люди сліпі, вони бачать лише те, що хочуть бачити, і нічого більше. Повз проходить щастя, успіх, гроші і власне життя. Якби люди могли... якби люди хотіли бачити, то вони б жили зовсім по-іншому.

Лана і я гуляли містом, ми дуже довго не бачилися, нам було про що поговорити. Лана приїхала із Америки в Україну лише на кілька днів і хотіла зустрітися з тими, за ким скучила. Побачити, кого ще можна побачити, а далі Бориспіль, аеропорт і... інша країна. Ходили, говорили щиро, відверто, багато і між собою, і випробовували привезений і подарований Ланою айфон, щоб поговорити із родичами, які знаходилися в день приїзду за межами України, пили смачну каву і насолоджувалися присутністю і можливістю спілкування вже не через інтернет, а очі в очі.

Непомітно звечоріло. Ми вийшли на кінцеву зупинку маршрутки, дві особи жіночої статі віку чи то 16, чи то 40... У джинсах, кросівках, шапочках, курточках без торб, турбот і пакетів із пакетами. Маршрутка підійшла, і я хотіла сісти на вільні місця біля водія, середньостатистичного чоловіка років на вигляд 30-35... Але ж він категорично туди нас не пустив, сказавши що у салоні вільно (як ТЕ можна назвати салоном?..) А через кілька зупинок він посадив біля себе молоду дівчинку, провінціалку, яка всім своїм видом (більше нічим) показувала свою належність до цього славного і древнього міста. Звісно, що, не звернувши ніякої уваги на того водія, дівчина вийшла через кілька зупинок назустріч нічним пригодам і пошукам багатих кавалерів, яким вона не потрібна більш ніж на короткочасні розваги, а їй не потрібен звичайний водій... Бо блондинисті провінціалки на недоречних підборах хочуть усе і відразу.

Ми ж з Ланою, весело теревенивши, швидко доїхали додому. І я щаслива, що той водій не розгледів у дівчині в курточці і джин-

сах молоду і неймовірно привабливу жінку, яка не шукає легку здобич і халяву, а має велике серце, ясний розум, справжні цінності і ще безліч явних і прихованих талантів.

Дякую, Боже за сутінки, за те, що приховуєш найцінніше і за тонке почуття гумору.

Дитяча лопатка зеленого кольору

Коли ти мале дошкільня, то тебе приваблюють яскраві речі, Ти бачиш їх всюди... Дитячі рученята тягнуться до яскравого маминого плаття, до червоної полунички, до зеленого, такого смачнющого яблука. Світ звабливий чи привабливий?.. Дитина цього ще не розуміє, бо він весь її. Коли дитина стає дорослішою, то їй пояснюють правила цього світу.., що тут багато гарних речей, але не всі вони належать тобі. За якісь речі треба заплатити гроші, за якісь треба щось зробити (помити посуд, допомогти щось по господарству...), щось тобі подарують, щось можна просто попрохати і взяти назавжди чи на якийсь час.., але нічого із речей не дається даром.

Мені, мабуть, не було і шести років, коли я у магазині побачила дитячу лопатку. Батьків у той час поряд не було, але була дитина ще менша мене, саме тому наші очі подивилися на прилавок, там маленькі, зелененькі... ближче до салатого кольору лопатки. Наші рученята потяглися туди... Все вийшло, я принесла ту забавку собі додому. Але чужі речі довго не радують. Батьки не залишили без уваги нову річ. Ні, вони не лаяли, не били, не підвищили голосу, але пояснили дорослі правила. Мене змусили повернути її до магазину, і не просто повернути, а віддати у руки продавчині і вибачитися за такий вчинок. Пояснили, хто такі злодії, і сказали, що в нашій родині злодії не живуть, але як я хочу так собі заробляти на життя, то можу красти, от тільки жити прийдеться не з ними.

Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки _____

Я таки повернула ту лопатку на прилавок, батьки більше ніколи не нагадали мені про той вчинок за жодних обставин, ніби цього і не було...Але це ніколи не стерлося із моїх спогадів і я вдячна їм за ту мудрість... Чи краще б відлупцювали?

Методики Сеньчиного (сімейного) виховання

Чому Сеньчиного? Бо мама саме так називала тата... Для когось він був Семен, для когось, може, Семен Федорович..., а для мами – Сенька... Часто пригадую сімейні історії, що чула від старших. Батьки нас виховували дуже строго, але була у тій строгості і особлива ніжність, і піклування про майбутнє. Відчуття того, що нас любили, у мене було завжди. Ми народжені у коханні, і попри всі життєві завдання із зірочками, діти були не десь там..., а нас завжди у ті життєві процеси і завдання включали, тобто нас із дитинства готували до дорослого життя. У нас ще змалечку були обов'язкові щоденні завдання... От зробиш, а тоді роби, що тобі до душі, як немає, звісно, якоїсь спільної роботи на весь день, бо жили ми в селі. Коли я підросла, то і в мене були такі щоденні завдання... Від нього не відмовишся, не скинеш на когось, бо доручено це саме тобі ... Ти і тільки ти за нього відповідальна на сьогодні.

Одного разу одна зі старших спробувала відмовитись, а точніше – просто втекла гуляти. Їй тоді, мабуть, було років 10, для дитини то речі звичайні, та і завдання було найпростіше – скласти у сарайчик порубані дрова...у розумних, звичайно, обсягах, і ніхто не обмежував у часі... Складеш ту купку за годину – далі вільна, складеш за день... Ну то справа вже твоя... Сестра загулялася аж до притемку...Чи то зголодніла, чи вже подруги розбіглися по домітках... Та додому йти треба. Батько зустрів її у гарному настрої, ніхто не став лаяти за те, що дитина загулялася.

– Ну, що, Валько, гарно сьогодні грали?

– Так, гарно...
– Добре награлася?
– Добре...
– От і добре Валько. Поїж. Та от тільки ж дрова твої тебе чекають.

– Так темніє ж вже...
– Ну ми ж тебе вдень не шукали, додому силоміць не загнали. Сама прийшла... А що темно, то не біда, я саме біля сарайчика тобі світло увімкну... То там темно не буде та і страшно не буде... Це ж не в лісі...

Посклала таки Валька ті дрова, але відтоді ніхто вже домашні завдання на завтра не відкладав.

Тихі села

Сьогодні почула від колеги, що колись у селах жилося краще... Тихо, мирно, в достатку та злагоді. Якщо і були десь вбивства чи негаразди, то раз на кілька поколінь... Може, й так...

Але що як то твій дід, якого було несправедливо засуджено і який не дожив навіть до 40, загинувши у битві за Дніпро під Лосевом, залишивши бабусю із 4 дітьми, але значиться у списках як без вісти пропавший, бо держава ж не хотіла утримувати тих сиріт.

Твій батько, якого було вбито у день твого 30-річчя і твій двоюрідний брат..., якого було вбито, викинуто у Києві із багатоповерхівки у лихі дев'яності при невідомих нікому обставинах за 11 днів до його 25-річчя.

От воно таке життя, кому що випало. Мені випало навчатися у класі, де на 15 однокласників прийшлося два вбивці, при чому один сп'яну вбив свого батька, а інший свою матір. Третій мій однокласник, за чутками, сам укоротив собі віку. Двох однокласників моєї старшої сестри теж нема, бо один загинув, коли тікав із в'язниці, а другого, який не тікав..., але більшу частину свого

Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки _____

коротко життя там і провів – знайшли вбитим посеред такої мальовничої сільської тихої річки...

Може, у когось і є ностальгія за минулими часами..., але я волію жити теперішнім... Хочу бути щирою, позитивною і нести людям радість.

Правда про Попелюшку

Ви вмієте читати казки? Більшість дівчат у захваті від казки про Попелюшку. Справжня казка із неймовірними метаморфозами та чудовим фіналом. Уперше побачивши чи почувши її, дівчатка починають мріяти про принца, не замислюючись ні на мить, що принц Попелюшці належав по праву її народження, що на шляху до зустрічі у неї було безліч перешкод, які вона щоденно долала і здебільшого самотійно і мовчки.

Хто така насправді Попелюшка? Дівчатка, мої любі, потрапити на бал до короля та ще й на той, де принц буде обирати собі наречену, могла лише дівчина рівного королю статусу, рівного роду, дівчина такого ж походження. Король не дав би запрошення на бал простолюдинам. Отже, батько Попелюшки був або збіднілим королем сусіднього королівства, або ж належав до роду колись правлячої династії того ж королівства, або інші варіації на цю тему. Втративши ж дружину у молодому віці, він одружився, і Попелюшка опинилася у становищі, у яке часто потрапляли діти дворян від попереднього шлюбу. Її не лишили ні титулів, ні крову, не стратили – заслали у монастир (що бувало дуже часто), та нікуди не брали, нікому не показували, і в силу свого юного віку вона нічого не могла з цим вдіяти. Але її виховували як члена дворянської родини, бо звідки ж вона могла знати, про що говорити з нащадком короля, як поводитись на найголовнішому своєму балу, як танцювати... Це була ціла наука, якої дівчат навчали довго і дуже ретельно готували до того, від чого залежало майбутнє

щастя. На балу принц не тільки звернув увагу на Попелюшку, він закохався. І не він один у силу свого юного віку (це не дивує). Попелюшка вразила всіх, хто був, а це вже результат. Хрещена мати надала лише карету і наряд, все інше – результат щоденної роботи над собою, особливо, якщо ти принцеса по праву народження.

Шашлик і жінка

Чим відрізняється сучасна сорокорічна жінка? Вона розкута, вільна у своєму виборі, доглянута. Ще її мати у 40-45 чекала онуків і старості і вкрай рідко виглядала на свій вік. Мені сорок плюс... Сьогодні я не готую вечерю, я їду і замовляю собі шашлик... Чому? Бо мого коханого чоловіка не буде вдома, ми розмовлятимем з ним по телефону і я розкажу йому, який чудовий, соковитий той шашлик, як він пахне, як я насолоджуюся тим смаком. Чоловік порадить замовити до нього соку чи трохи білого, але я не хочу вина. Жінка за 40 добре знає, що вона хоче і що ні... Тому на вечерю шашлик. Я не чекаю старість... Я чекаю замовлений шашлик.

А Бог, таки, є...

А Бог, таки, є ...Сказала тітка, змахнувши сльозу культею (колись вона втратила на заводі обидві руки)... Нехай там зять спочиває... Сорок днів минуло, а ще ніяк не оговтаємось... Так усе швиденько сталося... Та й не хворів майже ... За тиждень вбрався... Гарний був хлопчина... Та Є ТАМ БОГ!.. Я точно знаю... Колись років 20 тому пограбували, було, батьківську хату... Виніс сусід усе, у чому цінність бачив яку, та то – мотлох... Не шкода, ще наживемо... А серед вкраденого дві ікони були... Пантелей-

Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки _____

мона і Спасителя...(тітка кивнула на ікону Спасителя у кутку). І так мені хотілося, щоб Спаситель додому повернувся, так я молилася... Він же ж і пальчиком погрожує з ікони... Купив ту ікону якийсь бізнесмен... Та бога не купиш... Час ішов, а життя розвалювалося у нього на дрібні шматочки... Бізнес занепадав, родина розпадатися почала. Хвороби наче непрохані гості, одна за однією... Ні їсти, ні спати, ні жити не може... Все з рук валиться... Не витримав і поніс ту ікону у відділок... Не те щось, каже... А заява ж написана була... Зателефонували нам... Чи не наша то ікона... Так і повернувся Спаситель додому... Так що я точно знаю... БОГ у світі Є!!! Він нам у всьому допоможе.

Жінка

Вона не була красунею, але вміла «упадати в око». Чоловікам поряд з нею хотілося притримати двері, подати руку, підставити стілець... Хоч щось зробити, бо приходило усвідомлення своєї чоловічої природи і чітке розуміння – що з цим робити.

Вона не була особливою, але була настільки природньою у всьому, що зайве відпадало, наче лушпиння. Так відпадала потреба одягати маски і вдавати когось, ким ти не є, і можна було бути самим собою. Вона нагадувала тиху, спокійну річку, яку сприймають як даність, бажану і необхідну. Вона була стихією у стані спокою – жіноча природа, жіноча енергія, що поволі і вдосталь наповнювала світ навколо себе.

Вона була жінкою... Поза віком, статком і статусом. Саме її Шекспір написав свій 130 сонет, саме для неї грав у пеклі Орфей, саме вона тримала ліхтарик Форду і, можливо, жбурнула яблуком у Ньютона чи мольбертом у Леонардо да Вінчі. То з її ліпив свою скульптуру Пігмаліон і у її ж закохався...

Вона – рушійна сила чоловіка. Вона – генератор його ідей. Цінуйте жінку.

Право на щастя

Кожна людина має право на щастя, на одне яскраве, щасливе життя. Можливо, у кожної людини є десь інша, на відстані дзвоника чи смс...чи поштовху дверима із подальшим логічним простим «Пробачте»... Інша людина-детонатор, людина яка розшматує одним своїм «Привіт» усе життя «До»...

Люди живуть просто, не замислюючись і, переважна більшість думає, що так і має бути, майже щасливі і вірять у це: не гірша від інших робота, пересічна сім'я, пересічні стосунки...

А раптом ти почуєш «привіт...» чи будь-яке інше слово... і більше ніколи не повернешся у знайоме сіре і звичне. А що, як цей дзвоник буде ніби паросток нового життя, що вибухнув, виврався, знищивши всі звичні попередні форми.

Хтось буде чекати цього вибуху все своє життя так і проживши у очікуванні, у самотності. А хтось зустріне цей поштовх незнайомця і пробудиться від сну... Цей поштовх у тамбурі потягу... як потуги, як пологи і нове життя, і сон стає реальністю нового буття, а та, що роками снилася, мріялась – назавжди поряд.

Хтось так і не наважиться зробити крок у невідоме із дверей теплої оселі назустріч нічному осінньому мороку і проживе тепле, але чуже життя. Чуже, пересічне, сіре і буденне. А коли настане час зустрічі, вже не матиме сил розірвати формальні, не існуючі по суті стосунки.

А хтось після кислого і сухого «я передзвоню, до зв'язку»... Із натиском червоної кнопки рве остаточно ниточки отого самого, отой вічної, неземної, казкової любові. Рве так, що кров на долі секунди зупиняє свій біг по венах, подих переходить і серце зупиняється... Людина стає мертвою для наступного виклику. Життя триває далі, але... Так більше і не зустрінуться ті, кому навіки судилося бути разом. Кожен нирне у своє пересічне, сіре, буденне...

Але ж кожен має право на щастя, кожен має десь у своєму

Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки _____

всесвіті своє кохання... Чому на людях не пишуть «Цей придурок твій!» або «Ця шалепка навіки твоя»? Чому в житті немає гарантій? Інструкцій? Може, тому, що справжнє життя, справжнє кохання належить шаленим, тим, що не бояться зробити крок у невідоме.

Збреши

Ви бачили оту усміхнену успішну жінку?!

Ви бачили, як щасливо і радісно вона ішла вулицею, подивляючись на вітрини дорожезних магазинів?! Ви бачили її у кафе навпроти вашого будинку із якимось красенем?.. Так!!! І зараз кожна незаміжня дівчина подумала собі: «Так! Вона прекрасна! І я хочу так само... Бути такою... А той красень? То, мабуть, її чоловік?..»

Я також бачила її... Вдома без макіяжу, після кількох келехів вина...

Бачила біля кабінету венеролога, бо той красень дарує їй інколи не дуже приємні подарунки. Бачила її біля стоматологічного кабінету, де вона вставляла вибиті красенем зуби... Бачила в магазині «Секонд хенд», де вона купувала собі оту шикарну блузу... І бачила біля банку, де вона сплачує кредит за своє авто...

Тільки не питайте... Ні про що в неї не питайте... Вона не скаже, не викаже ані поглядом, ані жестом, що в неї щось не гаразд. Для всіх, абсолютно для всіх вона успішна, гарна і завжди усміхнена.

Вона не скаже вам про те, що спить не більше шести годин на добу, і то є розкіш. Вона не скаже, що зуби здуру вибив п'яний чоловік. Вона не розповість нікому, що свою першу шлюбну ніч провела сама, бо він, отой красень, напідпитку вирішив піти у казино... і з повіями. Вона не скаже, що перший секс мала у 16 років, коли її згвалтував новоспечений вітчим... Ні... Цього не було..., як не було абортів... І саме тому вона в 28 років ще не має своїх дітей.

Вона не відкриє навіть найближчій подрузі ЯК «здавала» в універсі екзамен підстаркуватому преподу..., бо той не давав іншого вибору, а у 18 років не у кожної дівчини вистачає пороху, аби дати опір таким нахабам. Як то кажуть «Є такі мудаки, яким краще дати, аніж пояснити, чому не можеш...».

І таких тасмниць невідомо скільки, бо вона – молода, успішна жінка, в якій зовні немає жодних проблем

У ті ж вісімнадцять вона вийшла заміж за випускника свого універсу. Ні, не тому, що кохала..., а тому, що хотіла вирватись із дому. Щонайдалі від постійно незносної атмосфери, від маминих чоловіків, які мінялися частіше ніж пори року, від самого життя, яке незаміжній дівчині здається неповним, невдалим. А тут ...удалося. Перший чоловік настояв зробити другий аборт, бо для дитини ще було не час... Зробивши це, вона вже не могла його до себе підпустити, лягти в одне ліжко, вкритись однією ковдрою, пити з однієї чашки...

До батьків повертатися було і соромно, і нестерпно боляче, тому поїхала з іншими студентами... в іншу країну набувати досвід..., а точніше, збирати чужий урожай.

За півроку повернулася, але вже не до чоловіка і не до батьків. Повернулася до навчання... повернулася геть інша... Зняла собі кімнату.

Та самотнє життя було недовгим – зустріла молодого «мажора» і, недовго думаючи, вийшла заміж удруге. Звичайно, батьки чоловіка були не в захваті від невістки «з минулим», та їм вистачило розуму оселити молодят окремо і не лізти до молодого подружжя... Знали, що і синочок не з подарункового магазину...

Сьогодні я бачила мера. Видається він – людина... Дуже привабливий, досить статний і гарний... як на чоловіка... Досить молодий, як на мера. Восені я особисто підраховувала бюлетені, і за нього дійсно голосували. Обійшов конкурентів майже втричі... Забагато...

Забагато... горя, як для людини ... Сьогодні я бачила його не

Право на щастя, або Роздуми сучасної жінки _____

в кабінеті, не у дитячому будинку, де він роздавав подарунки... Я побачила його на кладовищі. Без охорони. Він стояв біля могили...

Вертаючись додому, я також зупинилась. То там... Він стояв біля могили своєї дружини...

Гарна жінка дивилася на мене з монумента. Гарна, доглянута і дуже молода.

Про неіснуюче...

Сьогодні я прокинулась у гарному настрої. Мимохідь глянула в дзеркало і сподобалась сама собі. Вчора ти телефонував. Я звикла до цих розмов... Ти часто телефонуєш уже третій рік поспіль... Ми сварились у тих розмовах..., не брали трубку, писали різні повідомлення образливі і вітальні... Так от ...

Мені пофіг проводиш ти вечори з трьома шалавами чи з однією коханою і затишною жінкою або лягаєш спати сам. Мені пофіг чи заробив ти грошей на подорож, чи на нову квартиру або ж сидиш без єдиної копійки. Мені пофіг, що у тебе на вечерю... Чи ти засинаєш голодний. Мені пофіг гарний у тебе настрій чи глибокий депресняк. Мені пофіг любиш ти мене чи ненавидиш.

Просто пофіг, по цимбалах. Ти не цінуєш жінку, як явище, твоє жлобство гірше ніж імпотенція, воно невиліковне. Живи собі сам. Як хочеш, з ким хочеш, де хочеш. Тільки не сумуй за мною, бо ти сам мене втратив.

Ти хотів вбити в мені жінку – я побачила в тобі мертвого чоловіка.

Дивись

Ви коли-небудь вдивлялися в обличчя незнайомців?..

Навпроти мене в електричці сіла стара бабуся, охайна, досить приємна, доволі надивившись одна на одну, ми почали розмову ні про що, а за півтори години я знала майже все її життя. На жаль...

я тоді не записала всю ту історію, бо молодість самовпевнена. Але ж краще б покладатися на поганий олівець, ніж на добру пам'ять.

Її звали Наталія Романівна. Ще зовсім молодим дівчам потрапила вона до партизанського загону Батюка у Ніжині й була справжньою партизанкою у справжній війні. Розповідала вона про самого Батюка, про той партизанський загін, про особливості їхньої діяльності. Хоч, на жаль, усі ті дрібнички за 20 років, що минули від часу розмови, стерлися з пам'яті, але вони змінили моє сприйняття людини.

Здавалося б, що цікавого може бути у звичайному ремонтнику взуття?

Наш заштампований мозок видасть такий же заштампований образ – брудний ларьок, а в ньому такий же брудний ремісник, який не відомо чому має постійно матюкатися і пити... Так от, я заговорила до того, що просто ремонтує взуття.., до тієї неприємної людини, яка ніколи і ні ким не помічена, допоки цілі ті ваші шкари, і яку ви забудете, як тільки відійдете від її вагончика.

Олександр – сивий, гарний, статний чоловік із карими очима – воїн-афганець, він не тільки вижив у тому пеклі сам, а й витяг із палаючого БТРу такого ж молодого лейтенанта... Має відповідно нагороду. Тільки сам він себе героєм не вважає... Просто хлопця шкода було такого, як сам... Вони й досі найкращі друзі, хоч і живуть у різних країнах.

А якось я познайомилась із жінкою, яка у той час працювала на ринку, а далі кондуктором у троллейбусі. Пишнотіла, із гарною сивиною і слідами неймовірної вроди на обличчі. Вона приваблива по-своєму і зараз.

Так от Матрьона більш ніж п'ятнадцять років була таксисткою, сама ремонтувала свою «Волгу» і обігнати її не міг жоден з її колег... Я і у наш час жінок-таксисток не зустрічаю, тому була вражена, здивована таким її вибором.

А ще у мене є людина, про яку я можу розповідати дуже багато. Зараз вона на пенсії і ви, можливо, не звернете на неї увагу десь у черзі, допоки не заговорите. При тому заговорити до неї можна кількома мовами – вона зрозуміє..., знає іспанську, англійську..., а може, й ще яку... Працювала свого часу викладачем в універі, і журналісткою...

Тож придивіться до звичайних людей із незвичайною долею – відкрийте для себе невідоме, прекрасне, неймовірне...

Мрія

Інформація у нашому світі найважливіше. Змінився світ, змінилися носії. І зараз найважливіше осучаснити бібліотеки, вкласти у них максимум, бо маємо наочний приклад впливу інфо на світ. Уявляю сучасну сільську бібліотеку, як невеличкий сучасний конференцзал із зручними кріслами і великим екраном, із можливістю випити каву і переглянути новини чи провести скайп-вебінар. Де можна буде, хоч із допомогою бібліотекаря, роздрукувати електронного листа чи потрібну статтю закону, надіслати запит у архів чи отримати допомогу фахівця (може, юриста чи агронома) через скайп. Ми вже однією ногою ступаємо у пост-індустріальну епоху, де інформація цінніша золота, а фахівці, що вміють у ній розібратися, найцінніші і високооплачуваніші. Мрію, що ми з бібліотекарів і лоцманів книжкових морів переростемо у щось сучасне і таке необхідне, що влада оцінить, наскільки це потужний ресурс у сучасному світі. Ми ті, на кому не економлять... Наталі Коса, бібліотекар, але я назвала б це – фахівець із пошуку та надання інформації.

Про плин життя і часу

1939 рік – народилася моя мама, почалася Друга світова... 1945 рік, мама ще не зовсім усвідомлює, чому вона залишилася без тата, а у країні з невідомими буквами святкують велику перемогу... 1961 рік – у мами народилася перша донька ... У країні з незрозумілою аббревіатурою перший удалий виліт у космос...

1974 рік – мама очікує мого народження, я у неї четверта донька...

1994 рік – мамі – 55, я отримала перший диплом, закінчила НУК, у мами інсульт.

1995 рік – я отримала свою першу роботу, моя країна вже носить іншу назву (позбавилась аббревіатури і набуває перші роки досвіду у незалежності), Росія святкує п'ятдесят років перемоги у Другій світовій.

2019 – якби мама ще була жива, то святкували б її 80 років... Вона не дожила до Міленіуму, її немає більше ніж 20... Помер рік тому і наш перший космонавт нашої незалежної країни. У нас у країні відбулося 3 революції і знову йде війна, я – отримала другу вищу, готую другу збірку поезій... Маю кілька публікацій...

Мені у листопаді 45... Люблю життя... А у росіян наступного травня 75 річниця перемоги у Другій світовій...

Зміст

Чому нам наше не болить?	3
Якщо у тебе цироз	4
По добі – доба.	5
Як можна Десну не любити?	6
Бачим тисячі літ нічку місячну...	6
Я відчуваю агресію	7
Не переймайся	8
Сніг, насправді, не має кольору.	9
Придивившись в інтернеті	9
З синім оком, не чесана	10
Моя робота	12
Мрія має бути бездумною	13
Закульбабилось літо.	13
Все розумію	14
Навіщо?	14
Дайте мені повітря	16
Сліпота	17
Дитяча лопатка зеленого кольору.	18
Методики Сеньчиного (сімейного) виховання.	19
Тихі села	20
Правда про Попелюшку	21
Шашлик і жінка	22
А Бог, таки, є	22
Жінка	23
Право на щастя	24
Збреши.	25
Про неіснуюче...	27
Дивись	27
Мрія	29
Про плин життя і часу	29

Літературно-художнє видання

Коса Наталія Семенівна

**Право на щастя,
або Роздуми сучасної
жінки**

Поезія і проза

Авторське редагування

Комп'ютерна верстка **О.П. Журко**

Коректор **О.В. Василенко**

Підписано до друку 13.11.19.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman Суг.

Ум. друк. арк. 2,0. Ум. фарб.-відб. 2,0. Обл.-вид. арк. 1,86.

Зам. № 632. Тираж 200 прим.

Видавець О. О. Євенок

м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17А

тел.: (0412) 422-106

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції України
серія ДК №3544 від 05.08.2009 р.*

Друк та палітурні роботи ФОП О. О. Євенок

м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17А

тел.: (0412) 422-106, e-mail: book_druk@i.ua

Наталія Коса (Супроненко) народилася 5 листопада 1974 року у с. Горностаївка на Чернігівщині. У 1994 році закінчила Ніжинське училище культури і мистецтв ім. Марії Заньковецької. У 2015 році — Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка. Перше місце роботи — Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. З 2011 року — редактор Чернігівської центральної районної бібліотеки. Автор збірки «Вірші без редакції».

ISBN 978-966-995-021-5

9 789669 950215